

**ה"ת 5855/04/19 - מדינת ישראל - צח"מ שפלה ופרקליטות מחוז
מרכז נגד יוסף גנגינה, א.ד. אור מרום עבודות עפר בע"מ - ח"פ
514557305**

בית משפט השלום בראשון לציון

ה"ת 5855-04-19 מדינת ישראל - צח"מ שפלה ופמ"מ נ' יוסף גנגינה
לפני: כבוד השופט גיא אבנון
המבקשת: מדינת ישראל - צח"מ שפלה ופרקליטות מחוז מרכז
נגד
המשיבים: 1. יוסף גנגינה
2. א.ד. אור מרום עבודות עפר בע"מ - ח"פ
514557305
בשם המבקשת: עו"ד משה יחזקאל (פמ"מ)
רס"ל איתן אנקרי (צח"מ שפלה)
בשם המשיבים: עו"ד גד זילברשלג
החלטה

לפני בקשה להארכת תקופת החזקת תפוסים (כלי רכב וצמ"ה ששחררו בתנאים, נכסי מקרקעין תפוסים ברישום, כספים מחשבון בנק, פוליסות ביטוח - יכוננו בצוותא להלן: התפוסים) למשך 180 ימים נוספים.

רקע וטיעוני הצדדים

1. משטרת ישראל (צוות חקירה מיוחד במרחב שפלה) מנהלת חקירה רחבת היקף בתחום העבירות הסביבתיות, בדגש על ביצוע פעולות ללא היתר בכל הנוגע להפעלת תחנות מעבר ומיון פסולת והפעלת אתרים לסילוק פסולת. החקירה מלווה משלבים מוקדמים על ידי פרקליטות מחוז מרכז, זאת בין השאר על רקע היקפי העבירות הנרחבים. בענייננו מדובר על חשוד (המשיב 1) שהשתלט לפי החשד על קרקעות חקלאיות מוכרזות בבעלות פרטית הנמצאות בסמוך לקיבוץ גבעת השלושה, הקים במקום את משרדיה של המשיבה, וניהל באמצעותה פעילות פלילית ענפה שכללה, בין השאר, טיפול בפסולת (לרבות עיבודה, ניצולה ומחזור), איסוף והובלה של פסולת, הפעלת תחנת מעבר ומיון של פסולת והפעלת אתר לסילוק פסולת, והכל ללא רישיון כנדרש.

בגין מעשיו מיוחסות למשיב עבירות הכוללות, בין השאר, עיסוק ללא רישיון בעסק טעון רישוי, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, הלבנת הון, הסגת גבול כדי לעבור עבירה, קשירת קשר לפשע, איסור לכלוך והשלכת פסולת, ועוד.

2. עם פתיחת החקירה הגלויה (ביום 4.3.19) נעצר המשיב (הוא שוחרר בתנאים מגבילים ביום 14.3.19 - מ"י 7109-03-19), ונתפס ממנו ומהמשיבה רכוש וציוד בהתאם לצווים שהוצאו כדיון. ביום 22.4.19 התקיים דיון בבקשת

עמוד 1

המשיב לשחרור רכוש תפוס (מטעם המדינה התייצב נציג הפרקליטות), ובסיומו הגיעו הצדדים להסכמה בדבר שחרור חלק מהרכוש, והארכת תקופת התפיסה של התפוסים (כהגדרתם בפתח) למשך 180 ימים נוספים.

3. ביום 22.10.19 פנתה המבקשת בבקשה להארכת תקופת התפיסה למשך 180 ימים נוספים. המשיב התנגד וביום 19.11.19 התקיים דיון ראשון בבקשה, אליו התייצב מטעם המבקשת נציג משטרת ישראל, אשר הצהיר כי משטרת ישראל סיימה את הטיפול בתיק החקירה, כי הוצאו למשיבים הודעות לקראת שימוע (בהתאם לסעיף 60א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982), וכי הפרקליט המלווה ביקש ארכה בת 60 ימים על מנת להיערך לשימוע, שבכפוף לו יוגש בבית המשפט המחוזי מרכז-לוד כתב אישום נגד המשיבים. נציג המשטרה העריך את שווי העבירות ב- 27 מיליון ₪ לערך, ואת שווי התפוסים ב- 11.5 מיליון ₪ לערך. ב"כ המשיבים טען כי המדינה שינתה באופן קיצוני את הערכות השווי, הן באשר לשווי העבירות (בדיון מיום 22.4.19 דובר על כ- 60 מיליון ₪) והן באשר לשווי התפוסים, ועתר לקיים דיון בשאלת עילות התפיסה, שווי העבירות ושווי התפוסים.

4. ביום 4.12.19 התקיים דיון משלים, אליו התייצב מטעם המבקשת נציג הפרקליטות. עובר לדיון הגישה המבקשת הודעת הבהרה בה פורטו עבירות המקור העומדות בבסיס עבירות הלבנת הון המיוחסות למשיבים:

א. עבירות לפי סעיף 14 חוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968 (להלן: חוק רישוי עסקים), בקשר לאתר סילוק פסולת, לתחנת מעבר לפסולת, לאיסוף והובלה של פסולת, ולעיבוד, ניצול ומחזור של פסולת, בהתאם לאמור בסעיף 18ג לתוספת הראשונה לחוק איסור הלבנת הון, תש"ס-2000 (להלן: חוק איסור הלבנת הון). היקף העבירה מוערך בלפחות 27 מיליון שקלים.

ב. עבירת קבלת דבר במרמה, לפי סעיף 415 לחוק העונשין, תשל"ז-1977. היקף העבירה מוערך במיליוני שקלים.

אשר לשווי התפוסים, ב"כ המבקשת הצהיר כי בדיון האחרון נפלה טעות, וכי שווי התפוסים עומד על כ- 16.5 מיליון ₪. צורפה רשימה עדכנית.

5. ב"כ המשיבים הגיש אף הוא טיעון בכתב במסגרתו טען לחוסר עקביות של המבקשת באשר לעילות התפיסה הרלוונטיות, לשינויים לא ברורים בהערכות השווי השונות (של העבירות ושל התפוסים), ובעיקר לכך שהשימוש בעילה של ניהול עסק ללא רישיון כעבירת מקור לעבירות הלבנת הון, הוא ניסיון חדשני, קונסטרוקציה שטרם נעשה בה שימוש, ואשר איננה מצדיקה תפיסת רכוש כה רב בשלב מקדמי זה של ההליך. כן טען לאכיפה בררנית נגד המשיבים, זאת בשעה שעסקים אחרים פועלים ללא רישיון בתחום עבודות העפר והשלכת פסולת, מבלי שהרשויות נוקטות נגדם הליכים כלשהם. ב"כ המשיבים הוסיף וטען כי מרשיו ביצעו ומבצעים עבודות חוקיות בכל רחבי הארץ, ללא קשר לעבירות המיוחסות להם בהליך דנן. עוד ביקש לקחת בחשבון את הנזק שנגרם למשיבים כתוצאה מהתמשכות ההליך, וביקש לערוך איזון ראוי בין שווי העבירות לשווי התפוסים.

במהלך הדיון חזרו הצדדים על טענותיהם בהרחבה ובפירוט. לא אחזור על הדברים. ב"כ המבקשת הגיש טיוטת כתב אישום (לא סופית - טרם נשלחה למשיבים לקראת שימוע) וכן חומרי חקירה גולמיים, בעיקר על מנת לבסס את עילות התפיסה ואופן חישוב שווי העבירות. ב"כ המשיבים הגיש מסמכים שתומכים לשיטתו בטענותיו.

דיון

6. אקדים ואומר כי לאחר ששמעתי את טיעוני הצדדים, קראתי את כתבי הטענות ובחנתי את טיוטת כתב האישום ואת חומרי החקירה הגולמיים שהוגשו לעיוני, הגעתי למסקנה כי בקשת המדינה - בדיון יסודה. אבהיר:

ראשית, בשלב זה אין מחלוקת ראייתית בדבר קיומו של חשד סביר הקושר את המשיבים לעבירות המיוחסות להם, זאת לאחר שבדיון מחדש אפריל הגעתי למסקנה זו, ובעקבותיה הסכימו הצדדים על שחרור חלק מהרכוש התפוס והארכת תקופת התפיסה ביחס לשאר התפוסים (העומדים בבסיס הבקשה דנן).

7. חומרי החקירה מבססים לכאורה שתי עבירות מקור שונות, כמפורט בטיטת כתב האישום ובהודעת ההבהרה שהגישה המבקשת לקראת הדיון. ראו מסמכים שסומנו בחותמת בית המשפט ובסימוכין גא/1 - גא/17. המשיבים ביצעו לכאורה עבירת מקור לפי סעיף 14 לחוק רישוי עסקים, זאת בהיקף של כ- 27 מיליון ₪. אשר לקבלת דבר במרמה כעבירת מקור, ההערכה בדבר שווי עבירה של מיליוני שקלים מתיישבת עם המסמכים שהוצגו לי, בפרט על רקע הטענה כי המשיב הצהיר לרשויות המס על הכנסות בשווי 60 מיליון ₪ בתקופה הרלוונטית.

8. צמצום שווי העבירות למן הדיון שהתקיים בחודש אפריל ועד עתה (נתון שעומד לטובת המשיבים) מתיישב עם יסודיות העבודה שביצעו משטרת ישראל והפרקליטות, תוך בחינה מדוקדקת וזהירה של מסמכי החשבונות שנאספו. אשר לשווי התפוסים, ב"כ המבקשת הצהיר על שגגה שנפלה בדיון האחרון (אז נטען כי שווי התפוסים עומד על כ- 11.5 מיליון ₪, ואילו עתה הטענה היא כי שוויים כ- 16.5 מיליון ₪), ואני נכון לקבל את טענתו, בפרט על רקע הפער המצומצם (יחסית) בין הערכת שוויים (כיום) על ידי המבקשת, לבין הערכת שוויים על ידי המשיבים (כ- 18 מיליון ₪). לצורך הדיון בבקשה אני נכון להתייחס לשווי התפוסים כפי הערכת ב"כ המשיבים.

9. צודק ב"כ המשיבים בטענתו כי שימוש בעבירות לפי סעיף 14 לחוק רישוי עסקים כעבירות מקור להלבנת הון הוא מהלך חדשני. אין בכך פסול. נהפוך הוא. מצופה מרשויות האכיפה להשתמש בכל הכלים החוקיים העומדים לרשותן בפעולתן כנגד מפרי חוק דוגמת המשיבים (בשלב זה חשודים בלבד), אשר הסבו לכאורה לציבור נזק כלכלי וסביבתי עצום לאורך שנים ארוכות. זאת ועוד: הגם שמדובר בהליך חדשני, אין זו הפעם הראשונה בה נעשה בו שימוש, וראו כתב אישום (מתוקן) שהוגש לאחרונה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד: ת"פ 7812-09-19 מדינת ישראל נ' מוסטפא פריג' ואח'. האישום הראשון הוגש בגין הפעלת תחנת דלק ("פיראטית") ללא היתר, תוך ביצוע עבירות עיסוק ללא רישיון,

הלבנת הון ופעולה ברכוש אסור. בצד כתב האישום הוגשה בקשה להמשך תפיסת רכוש על מנת לאפשר חילוטו בתום ההליך [במאמר מוסגר: ההליכים המקדמיים בתיק זה מוכרים לי היטב, כמי שדן בו בשלב החקירה, לרבות לעניין מעצר החשודים ותפיסת רכושם].

10. שווי התפוסים (אף אם אתייחס להערכת המשיבים - 18 מיליון ₪) נופל באופן משמעותי משווי עבירות הלבנת ההון, העולה על 30 מיליון שקלים (צירוף שתי עבירות המקור הנפרדות). החקירה קודמה בקצב מהיר, כשחרף היקף משמעותי של חומרי חקירה השלימו הן היחידה החוקרת והן הפרקליטות את עבודתן בפרק זמן קצר בן 9 חודשים ונערכו לקראת שימוע, שבכפוף לתוצאותיו יוגש נגד המשיבים כתב אישום.

11. ככלל, ראוי להתיר למדינה להחזיק בתפוסים כדי מלוא שווי העבירות על מנת לאפשר חילוטם בתום ההליך המשפטי, ככל שיוגש כתב אישום וככל שהמשיבים יורשעו בדין, זאת בשל עבירות הלבנת הון המיוחסות למשיבים ולאור הוראת סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון. לחילוט מלוא שווי העבירות בתום ההליך ראו ע"פ 1872/16 ניסים דז'לדטי נ' מדינת ישראל (18.05.17), ע"פ 4143/17 מחמד עאבד נ' מדינת ישראל (13.08.18). לתפיסה זמנית בשווי העבירות כולן ראו ע"פ 7701/17 אוקסנה סנדלר נ' מדינת ישראל (23.10.17).

מנגד, בכל שלב שומה על בית המשפט לבחון את הצורך בהמשך החזקת התפוסים, כולם או חלקם, הן בבחינת סיכויי ההרשעה וסיכויי החילוט בתום ההליך, והן בבחינת הנזק שנגרם למשיבים וחלופות תפיסה אפשריות. באיזונים שעורך בית המשפט יש להתחשב בסוג התפוסים, ביכולת ההיפרעות מהם בתום ההליך, בנסיבותיהם של המשיבים ובאפשרות להקטנת הנזק הנגרם להם, תוך שבית המשפט משווה לנגד עיניו בכל עת את חזקת החפות העומדת למשיבים, שבשלב זה הם בגדר חשודים בלבד.

ראו החלטת בית המשפט העליון, כבוד השופטת ע' ברון בע"פ 6532/17 מדינת ישראל נ' חסדי דוד לעדת הבוכרים (8.4.18). באותו עניין מצא בית המשפט לצמצם את היקף התפוסים והעמידם על כ- 36% משווי העבירות שיוחסו לנאשמת, לאור הערכת חסר בדבר סיכויי החילוט בתום ההליך. כמו-כן מצא בית המשפט לערוך איזון בסוגי הרכוש התפוסים לאחר שקבע כי תפיסת חשבונות בנק היא אמנם האמצעי היעיל ביותר לחילוט (קרי מימוש מטרת התפיסה בתום ההליך המשפטי), אך זהו האמצעי הפוגעני ביותר כלפי הנאשמת. בנסיבות אלה הורה בית המשפט לשחרר את מרבית חשבונות הבנק של הנאשמת ומתוך תפוסים שהותיר בשווי של 2.5 מיליון ₪ מצא להקפיא סך של מיליון ₪ מתוך החשבונות, והיתרה בתפיסה של דירת מגורים שבבעלות הנאשמת.

כן ראו החלטת בית המשפט העליון, כבוד השופטת ע' ברון בע"פ 80/19 אהוד מאיר שאיבות בע"מ נ' מדינת ישראל (11.8.19), שם עמד בית המשפט על התכליות שעומדות בבסיסו של כלי החילוט, על הצורך בתפיסה זמנית על מנת להגשים את יכולת החילוט בתום ההליך, ובצד זאת על החובה לערוך איזונים בין האינטרס הציבורי לבין זכות הקניין של הנאשם (החלטה בתפיסה זמנית לאחר הגשת כתב אישום). הפרק האחרון להחלטה הוקדש לנושא המידתיות, כשבסופה של החלטה נמצא לצמצם מהיקף הרכוש התפוס עד לסך של 18 מיליון ₪, מתוך עבירות בשווי של 35 מיליון ₪. עוד ראוי לציין כי בית המשפט מצא להשאיר את הכספים כולם תפוסים, והיתרה בנכסי נדל"ן ובכלי רכב. מפאת חשיבות ההחלטה ראיתי להביא את עיקרי הפרק האחרון (פסקה 22):

"צמצום היקפו של הצו הזמני מתבקש בראש ובראשונה לנוכח חלוף הזמן מעת תפיסתו של הרכוש עוד בשלב חקירתם של המערערים, ובשים לב להתמשכותו הצפויה של ההליך הפלילי בעניינם. כפי שכבר הוברר, חילוט רכושו של אדם טומן בחובו פגיעה קשה בזכות הקניין הנתונה לו, והפגיעה מתעצמת ככל שתקופת החילוט מתמשכת. על כן, במסגרת בחינת מידתיות החילוט הזמני נדרש בית המשפט לבחון את פרק הזמן שבו צפוי הצו הזמני לעמוד בתוקף - הן פרק הזמן שחלף הן צפי הזמנים לסיום ההליך (ראו והשוו: רע"פ 1792/99 גאלי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג (3) 312, 323 (1999)). בענייננו רכושם של המערערים תפוס כבר כ-5 שנים; והגם שחלפו כשנתיים וחצי מאז הוגש כתב האישום (9.1.2017) - בשלב זה נחקרו עדים בודדים בלבד, בעוד רשימת העדים מונה קרוב ל-400 עדים. בנסיבות אלה, ובהינתן חזקת החפות העומדת למערערים, דעתי היא שנדרש לצמצם את היקף החילוט שנקבע.

עוד נדרש ליתן משקל לכך שעל פי התשתית הראייתית הלכאורית, אמנם המערערים זכו במכרזים שלא כדין ובאמצעות מעשי מרמה - ואולם הם ביצעו את עבודות הסלילה והפיתוח שהתחייבו לבצע על פי מכרזים אלה, נראה שלשביעות רצונה של מי אביבים, ויש להניח כי נשאו בעלויות לא מבוטלות לשם כך. גם בעובדה זו יש כדי להוביל לכלל מסקנה כי נדרש לצמצם את היקף החילוט."

12. בבואי לערוך איזונים בתיק דנן מצאתי כי בשלב זה, לאור עוצמת החשד המבוסס על איכות חומרי החקירה (ואף איננו שנוי במחלוקת); בהתחשב בחלקם של המשיבים בעבירות, בהינתן קצב התקדמות החקירה - הסתיימה תוך 9 חודשים והמדינה ערוכה להגיש כתב אישום בכפוף לשימוע; בהתחשב בסיכויי הרשעה וחילוט בתום ההליך - ראוי לאפשר למבקשת להחזיק בשלב זה רכוש בשווי מלוא העבירות המיוחסות למשיבים. שווי הרכוש נופל משמעותית משווי העבירות, ומכאן יש צורך בהותרת הרכוש כולו בחזקת המבקשת. אשר לתקופת התפיסה, דומה שבשלב זה די בפרק זמן נוסף בן 3 חודשים על מנת לאפשר את השלמת הליך השימוע וקבלת החלטה סופית.

13. עוללות: אינני מקבל את טענת המשיבים לאכיפה בררנית. ראשית, המסמכים שהוצגו - אין בהם כדי להצביע על כך, ודאי לא במידה הנדרשת. שנית, זה איננו השלב הדיוני המתאים, לבטח במצב בו עוצמת החשד נגד המשיבים גבוהה ביותר, והיקף העבירות המיוחסות להם נרחב בהיקפו ובמשכו (העבירות התבצעו משנת 2012 ואילך).

הנזק שנגרם למשיבים (מעבר לעצם תפיסת הרכוש) לא פורט, כלי הרכב וכלי הצמ"ה הושבו בתנאים שמאפשרים המשך הפעלתם (ניכר כי המשיב ממשיך בעיסוקיו - חזקה על גורמי האכיפה כי הם מוודאים שאיננו חוזר לסורו), ולכן אין לתת משקל של ממש לטענות בעניין זה.

תוצאה

14. אני מקבל את הבקשה בחלקה ומורה על הארכת תקופת החזקת התפוסים למשך 90 ימים נוספים מהיום, כשמצופה שבתוך תקופה זו יתקיים שימוע ותקבל החלטה סופית.

ניתנה היום, י"ז כסלו תש"פ, 15 דצמבר 2019, בהיעדר הצדדים ותישלח אליהם.

מסמכים שהגישו הצדדים יוחזרו להם במזכירות בית המשפט.